

Præsenteret af Aarhus Teater og Forsøgsuddannelsen for dramatikere

Uropremiere 28. oktober 2000 Aarhus Teaters Vækstscene Stiklingen

1 2 3 4 5 6 N Y E D R A M A T I K E R E 1 2 3 4 5 6 E N A K T E R E

Afskåret Liv af Martin Kreisberg

Is af Lenemarie Olsen

Drømmenes Losseplads af Mads Mazanti

Gensyn i Braunau af Christian Lollike

Smagen af Jern af Kasper Hoff

Hvordan man bliver blind af Line Wegger Jensen

6 NYE DRAMATIKERE

1 2 3 4 5 6 N Y E D R A M A T I K E R E 1 2 3 4 5 6 E N A K T E R E

6 ÉNAKTERE

Om at uddanne dramatikere

Da Forsøgsuddannelsen for dramatikere skulle etableres i 1992 blev Aarhus Teater valgt som vært. Uddannelsen deler hus med Skuespillerskolen og har nu indtaget den øverste etage. Det er en tre-årig uddannelse, hvis daglige undervisning finansieres af Kulturministeriet.

Som uddannelse er den temmelig unik i europæisk sammenhæng, fordi den både er uafhængig af universitets-systemet og ikke ligger i forbindelse med et større teaterakademi. Forsøgsuddannelsen er bevidst knyttet til et stort og aktivt producerende teater, der giver de studerende dramatikere mulighed for at følge med i teatrets produktioner sideløbende med deres uddannelse. Og så får de med mellemrum deres tekster afprøvet i workshops af teatrets skuespillere. Den tætte kontakt til skuespillerskolen giver også mulighed for samarbejde omkring mindre projekter og workshops.

Oprettelsen af uddannelsen skal ses om et kulturpolitisk ønske om at støtte dansk dramatik og en stigende bevidsthed om, at dramatikeren har et helt naturligt behov for at lære alle sider af teaterapparatet at kende. Det er

jo en gammel sandhed, at et skuespil er et partitur, der først folder sig ud som værk, i det øjeblik teksten bliver opført. For en dramatiker er ikke alene sproget men også skuespilleren, instruktøren og scenografen de 'instrumenter', deres værker skal udfolde sig igennem – ligesom musikeren og dirigenten er det for komponisten. Og derfor gør denne uddannelse også meget ud af, at give de nye dramatikere en viden om, hvad skuespillerens, instruktørens og scenografens arbejde på teatret består i.

Indtil 1993 har dramatikere her i landet kun haft få og spredte muligheder for at samle lidt mere systematisk viden om de specielle krav til den dramatiske tekst. Bortset fra Aarhus Teaters husdramatikerordning – der af en eller anden grund stadig er enestående – så har der ikke rigtigt været andre steder, man kunne modtage vejledning. Med mindre man fik et stykke antaget på et teater. Og det har næste gjort det nødvendigt for forfatterne at have et navn som prosaist eller lyriker, før man kunne komme i betragtning som dramatiker. Derefter har ansvaret for dramatikerens udvikling til dels ligget hos skiftende instruktører og dramaturger. Kun radioteatret har reelt haft mulighed for at sluse nye talenter ind.

Uddannelsen

Undervisningen udnytter selvfølgelig det tætte forhold til teatret, sådan at over en tredjedel af tiden bliver brugt på teaterpraktik: dvs. at de tekster, dramatikerne skriver, bliver afprøvet i workshops eller forestilling med skuespillere og instruktører på Aarhus Teater og andre teatre i byen. Derudover er der også tale om lidt skuespillertræning og undervisning i instruktøren og scenografens arbejdsmetoder. Mindst en tredjedel af tiden går naturligvis med at skrive. Dramatikerne skrev hver tre mindre skuespil på det første år – foruden øvelser – to på det andet år og på det tredje år skrives et helaftensskuespil, et treatment til en film og en sekvens til et tv-spil. Den sidste og mindste tredjedel af undervisningen drejer sig overvejende om teori, – og det vil primært sige teaterhistorie, dramaturgi og læsning af så mange forskellige dramatiske forfatterskaber som muligt.

Midtvejsprojektet

Een gang i løbet af uddannelsen skal dramatikerne naturligvis have lejlighed til at se et af deres stykker, blive realiseret under fuldt professionelle omstændigheder. Aarhus Teater havde på forhånd givet tilsagn om at opføre de seks dramatikeres enaktere, hvis de kunne

accepteres af dramaturgiatet.

Derudover har der ikke ligget andre rammer for stykkernes tilblivelse end spilletiden på ca. 45 minutter og antallet af personer, som af praktiske grunde måtte begrænses til fire.

Stykkerne er altså ikke udtryk for, hvad dramatikerne 'har lært' i løbet af tre års uddannelse, for de skulle skrives, da de var ca. halvvejs gennem uddannelsen, – for at blive instrueret og opført på deres tredje år. Det er seks meget forskellige dramatikere, der går på uddannelsen, og der lægges stor vægt på at bevare og dyrke den individualitet, de hver især kom ind med. Dramatikereleverne er blevet introduceret til så mange sider af teatret og dets genrer som muligt,

Martin Kreisberg

er 34. Han er opvokset i København, hvor han har haft jobs som staldmand på Charlottenlund Travbane, akademisk sagsbehandler og senest kok. Et studium i psykologi og forvaltning på Roskilde Universitets-center samt et danmarksmesterskab i indendørsfodbold som repræsentant for F. C. Københavns fanclub er det også blevet til. Martin er sideløbende med dramatikken redaktør på Danmarks bedste fan-blad: Brølet!

Lenemarie Olsen

Født 1977.

1984 – LM ser sit første teaterstykke, *Karius og Baktus, to små slemme fyre*.

1991 – LM tager det lille svæveflyvecertifikat

1992 – LM er medstifter af den håbefulde teatergruppe EMBRYO

1993 – LM debuterer som dramatiker i Ålborg Biblioteks foredragssal.

1995 – LM skriver og iscenesætter *Toget*, teatergruppen Embryo og Entré Scenen, Århus

1997 – LM skriver og iscenesætter *Overmennesker imellem*, Teatergruppen Embryo og Helsingør Theater, Den Gamle By, Århus

2000 – Debut i Radioteatret med stykket *Raststelle*, sendes i november.

Afskåret Liv

Af Martin Kreisberg

Isenesættelse Christoffer Berdal

Scenografi: Marianne Nilsson

Elisabeth Rie Nørgaard

Ludvig Pauli Ryberg

Nicolaj Martin Ringsmose

Is

Af Lenemarie Olsen

Isenesættelse Christoffer Berdal

Scenografi: Marianne Nilsson

Hannah Mette Frank

Aston Morten Burian-Hansen

Nadesja Mette Kolding

Mads Mazanti Jensen

1983 Min teaterdebut i den vanskelige karakterrolle som Søren Snegl i skolekomedien *Mariehønen Evigglad*

1995 Mit første teaterstykke *Bliv udenfor* uropføres af teatergruppen 'Arten Seko' på gågaden i Helsingør

2022 Min dramatisering af Per Wikings erindringer indbringer mig 'Lesbiske Jubelpris'

2050 Min psykologiske gyser *Hvem er bange for Henrik Krogsgaard?* betegnes af Jens Kistrup som 'prikken over i'et i Aarhus Teaters 150 års jubilæumssæson'

2071 Mit sidste stykke *Søren Snegls hævn* indvier Det Kgl. Teaters nye skuespilhus.

Christian Lollike

Født 1973.

Christian løb i 1992 ind i en mur og slog hovedet meget kraftigt. Så kraftigt at han en overgang troede, han havde opfundet blyanten. Det havde han ikke, blev han belært af snart den ene, snart den anden. Således sagde Dostojevskij ham noget og Nietzsche, ja, han bed ham i tungen. Med munden fuld af blod steg han på toget, faldt i søvn og vågnede op nogle timer senere i Lima, Peru. Blodet i munden var størknet, alligevel ville tungen ikke lyste. De ord der kom ud af munden på ham, lød som var de sagt af fremmede. Christian blev bange, forsøgte at skrike, men også skriget tilhørte en anden. Christian tørrede sveden af panden, tog så den blyant frem Nietzsche i arrigskab havde smidt efter ham. Han så længe på den, og begyndte så at skrive det de fremmede stemmer fortalte, skreg eller hviskede.

Drømmenes Losseplads

Af Mads Mazanti

Isenesættelse Madeleine Røn Juul, o

Scenografi: Marianne Nilsson

Torben Pauli Ryberg

Kim Henrik Lars Høy

Linda Rie Nørgaard

Gensyn i Braunau

Af Christian Lollike

Iscenesættelse Madeleine Røn Juul

Scenografi: Marianne Nilsson

Herr K. Ulf Stenbjørn

Frau K. Merete Voldstedlund

Han Thomas Milton

Hun Trine Pallesen

Kasper Hoff

Ved min fødsel i 1972 blev jeg navngivet Kasper Høegh-Guldberg Hoff. (I min familie bliver vi ikke døbt).

Mellemnavnet går i arv fra den ældste søn til den ældste søn, så det er noget, der forpligter. Men til hvad?

Efter en længere omvej over socialvidenskab på universitetet besluttede jeg, at det i hvert fald ikke kunne gøre det. Kontorchef Høegh-Guldberg Hoff... Nej, vel?

Kontorchefer er glemt efter halvtreds år, men dramatikere...

Der var virkelig en metier, hvor familiens navn kunne leve evigt. Om ikke andet, så på papiret.

Line Wegger Jensen

01.01.67. Født under det sædvanlige besvær.

Artig og pligtopfyldende skolegang, man ved jo ikke bedre, og morer sig faktisk af og til.

Tre års uddannelse på Århus Kunstakademi (maleri/grafik). Et år i Madrid på Academia de Bellas Artes og en bachelor i tekstil fra Kolding Kunsthåndværkerskole. Synger af og til en lille sang.

Smagen af Jern

Af Kasper Hoff

Isenesættelse Peter Dupont Weiss

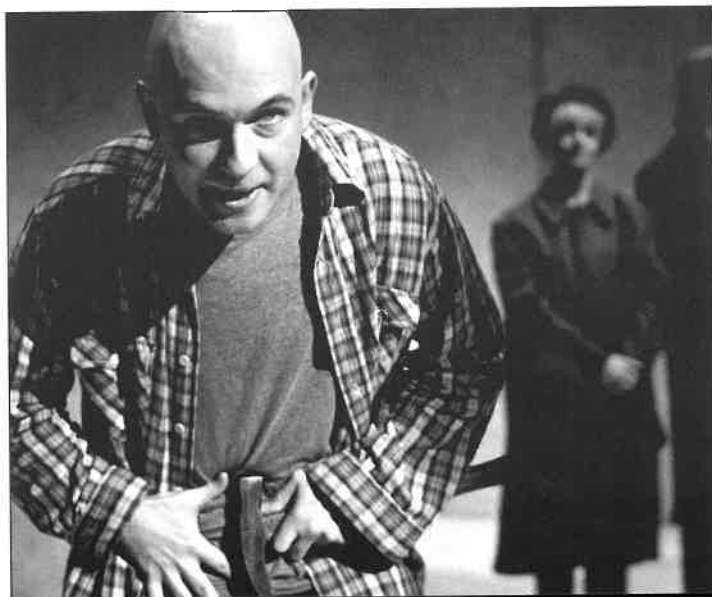
Scenografi: Marianne Nilsson

En mand..... Thomas Milton

Kæresten..... Trine Pallesen

Sergenten..... Martin Ringsmose

Svømmelærerinde/Værtinden..... Merete Voldstedlund

Hvordan man bliver blind

Af Line Wegger Jensen

Isenesættelse Peter Dupont Weiss

Scenografi: Marianne Nilsson

Bobo Mette Frank

Lyc..... Morten Burian-Hansen

Homér Lars Høy

Dialog med verden

En samtale med dramatiker-eleverne om teater, om at lære at skrive og om det store ord: fremtiden.

Af Mikkel Wallentin

Der er over ti års forskel mellem den ældste og den yngste elev på dramatikeruddannelsen. Elevernes fysiske fremtoning og måden de formulerer sig på, vidner også om, at dramatiker-uddannelsen ikke beskæftiger sig med ensretning. En enkelt elev, Christian Lollike, er endda så ophængt af arbejdet med sit midtvejsprojekt, at han slet ikke når frem til interviewet.

De fem dramatikere som trods alt dukker op, er: Martin Kreisberg, Lenemarie Olsen, Mads Mazanti, Kasper Hoff og Line Wegger Jensen.

Identifikationspunkter

- Har I set noget teater, I kan identificere jer med, i Jeres arbejde som dramatikere?

Mads: 'Det skifter meget for mit vedkommende. Nu har jeg lige været i Japan og så nogle fantastiske stykker der. Så det er mine favoritter lige for tiden. Men om et halvt år er det måske noget andet. Jeg ved ikke, om det var

stykkerne i sig selv, for jeg fattede jo ikke en brik af, hvad de sagde. Men det var det fantastiske nærvær, skuespillerne havde. Man kunne mærke et meget stort engagement.'

Kasper: 'Jeg har ikke haft den der fantastiske oplevelse, som viste mig, hvad teater skal være, og hvad jeg skal gå efter. Jeg har da set ting, som jeg syntes var gode, men det har været spredte nedslag. Jeg henter ikke min inspiration til at skrive i teatret. Den henter jeg alle mulige andre steder. Jeg vender altid tilbage til Roger Waters – den tidligere forsanger i Pink Floyd. Der kan jeg altid gå tilbage og finde et eller andet filosofisk standpunkt, som jeg kan pakke det, jeg skriver, ind i. Det passer altid på en eller anden måde.'

Lenemarie: "Der er langt mellem de virkelige snapse. Men på den anden side, så synes jeg også, der har været nogle. Pina Bausch er et vigtigt punkt for mig og Odin Teatret er. Ikke entydigt. Men de har inspireret mig meget med deres voldsomhed og deres meget ekspressive stil. Generelt er jeg inspireret af det billedlige. Jo færre ord jeg ser, jo flere bliver det til inden i mig.'

Martin: 'Ind imellem er der en tendens til, at man ikke må sige for meget om verden i teater. Og her snakker jeg ikke om, at vi skal tilbage til 70'ernes politiske teater. Men jeg

synes, det er vigtigt at have noget på hjerte, som folk kan have med sig ud af teatret, og at gøre opmærksom på nogle tendenser, som er i samtiden. Det kan være en kritik af samfundsmekanismer eller kritik af den måde, vi lever sammen på. Jeg tror godt, man kan lave politisk teater i dag, som samtidig er underholdende.'

Line: 'Det jeg bliver inspireret af, er små ting, jeg samler op her og der – billeder og sætninger – som jeg piller ud af sammenhængen. Jeg synes ikke, jeg har nogen idealer for, hvordan teater skal være. Jeg kan godt lide at blive kastet ud i forskellige opgaver. Mærkeligt nok ender det som regel med at blive til det samme.'

Hun giver sig til at grine, og de andre følger hurtigt efter.

Udvikling

- *Kan I fornemme, at I har gennemgået en udvikling i de år, I har gået på uddannelsen?*

Kasper: 'Ja, selvfølgelig kan vi mærke en udvikling. Og det sjove er, at vi skiftes til at gå i stå og til så pludselig at tage et tigerspring frem. Pludselig kan man se på det, en af de andre har lavet og tænke: *'Hold da op – der er virkelig*

blevet samlet op på nogle ting!' For mit eget vedkommende har jeg hængt fast i nogle ideer om, hvordan teater skulle se ud, som har gjort, at jeg i begyndelsen skrev en smule gammeldags. Og det kom af en usikkerhed, jeg havde. Det er én af de ting, jeg har arbejdet på at lægge fra mig.'

Lenemarie: 'Somme tider har man en fornemmelse af, at nu flyder det, nu kan man gøre det, man gerne vil. Og ti minutter senere sidder man så længere tilbage, end man gjorde før den gode periode. Sådan går det frem og tilbage hele tiden. Tidligt i et skriveforløb er det som at løbe rundt i en ukendt skov. Og nogle gange er det desværre også sådan sent i skriveforløbet.'

- *Mads - har du udviklet dig, siden du startede på dramatikeruddannelsen.*

Mads: 'Jeg får jo nok ballade, hvis jeg siger nej... Altså, jeg har fået nye briller... Nej, det er klart, man udvikler sig. Først og fremmest fordi man hele tiden får kritik af det, man laver; man får det vendt rundt, så på den måde får man forceret sin udvikling. På en god måde.'

Line: 'Det er jo også et kursus i sig selv at lære at håndtere den kritik, man får. Hvordan undgår man at køre helt ud af en eller anden skræktangent over at få at vide, at der er et eller andet, der ikke duer. Man bliver let forvirret og kommer til at se på, hvad alle mulige andre fore-

tager sig, så man bliver usikker på sit eget projekt. Og ofte får man forskellige bud på, hvad man bør stille op med de problemer, teksten har. Det kan godt forvirre én, når man ikke selv er sikker på, hvad man skal gøre.'

Lenemarie: 'Man bliver simpelthen tvunget til at synke ned i sig selv og følge sin intuition; fordi vi har så mange forskellige vejledere, så mange forskellige folk tilknyttet uddannelsen. Men det er jo samtidig også en fantastisk gave, at der er så mange kvalificerede mennesker, der interesserer sig for, hvad vi laver.'

Kasper: 'Det er her, de største sejre kommer: når man virkelig har fået tæv af alle de voksne og kloge, men har holdt fast, og det så viser sig, at man havde ret.'

Martin: 'Jeg er i hvert fald blevet meget mere bevidst om mine egne skriveprocesser. Jeg har fået en hel masse redskaber, som jeg kan bruge til at analysere de ting, jeg skriver. Til at se, hvordan de fungerer dramatisk og tænke i dramaturgi. Jeg skriver ikke, for at det skal passe ind i en model. Men modellerne kan bruges til at gå det, jeg har skrevet, efter med.'

Hvorfor dramatiker?

Dramatikeruddannelsens status som forsøgsuddannelse gør selvfølgelig, at ingen af eleverne har haft mulighed for i lang tid at planlægge en fremtid som 'uddannede' dra-

matikere. De beretter da også alle sammen om en grad af tilfældighed, når de skal forklare, hvorfor det så alligevel er her, de er havnet.

- *Hvordan får man den idé, at man vil være dramatiker?*

Line: 'Som ret ung havde jeg nogle voldsomme oplevelser i teatret. Jeg var en meget begejstret teatergænger i en periode på nogle år. Men det har bestemt ikke været nogen lige vej.'

Line er i gang med sin tredje uddannelse. Før hun fandt vej til dramatikeruddannelsen, har hun både malet og gået på kunsthåndværkerskolen i Kolding. Lenemarie vidste til gengæld fra hun var 12-13 år, at hun ville arbejde med teater. I nogle år skrev og instruerede hun i en amatør-teatergruppe, men langsomt fik det med sproget overtaget. Både Kasper og Martin har en fortid med universitetsstudier bag sig, hvor dramatikerambitionerne lå i skrivebordsskuffen.

Mads: 'Jeg havde skrevet forskellige ting og arbejdet med teater uden sådan set at have defineret mig som dramatiker. Men så så jeg et opslag i avisen en dag. Og så skrev jeg et stykke og sendte det ind.'

Kasper: 'Og du gjorde det garanteret på samme dag.'

Mads: 'Nej, ikke på samme dag.'

Lenemarie: 'Han gjorde det på to dage, for han skulle jo også købe et frimærke og posthuset var lukket, da han

havde skrevet stykket.'

Der er en varm, drillende men også respektfuldt misundelig tone i både Kaspers og Lenemaries stemmer. Mads er ikke den, som taler mest i gruppen, men man fornemmer, at han er en person, som kan få arbejdet fra hånden.

Dramatikerens forbindelse til verden

Lenemarie: 'Det er fantastisk at være dramatiker i forhold til at skrive prosa eller lyrik, fordi man både får lov til at sidde og opfinde universer, samtidig med, at man arbejder sammen med mange mennesker. Jeg tror, det er clouet for en dramatiker. Man må dele sin skreven med andre. Man er nødt til at forholde sig til andre mennesker i processen. Og det er jo i virkeligheden et privilegium. Det er jo helt utroligt og helt magisk, at der så er nogen, som vil lave det, man har skrevet. Som vil sige replikkerne. Løfte det op. Man bliver helt rørstrømsk. Da Marianne Nilsson kom med sine forslag til scenografien på midt-vejsprojektet, blev jeg helt betaget af, at hun havde siddet og lavet det på baggrund af de ting, vi har siddet og tænkt. Det at man har fundet på en leg, og at der så er andre, der leger den videre. Det er fantastisk.'

Kasper: 'Det bedste jeg har oplevet indtil videre ved at skrive dramatik, er at opdage, at et eller andet man har skrevet, bare en sætning eller en scene, viser sig at være

bedre, end man troede, den var. At se skuespillere give det noget, man ikke vidste lå i teksten.'

Line: 'Ja, og at det kan fungere på andre måder, end man havde tænkt sig.'

- *Men det med at skrive overhovedet. Hvad vil I med det?*

Line: 'Ja, nogle gange kan man jo blive i tvivl. Jeg har fået fjernsyn for ikke så længe siden. Og når man sidder og ser på oversigtsskærmen med de ni billeder, så kan man godt gribe sig i at tænke over, hvorfor man skal fylde verden med mere underholdning, end der allerede er.'

- *Skal man have et budskab i det, man skriver?*

Martin: 'Jeg synes, det er vigtigt, at der er en genkendelighed i det, jeg ser i teatret. Hvis der ikke er noget i de personer, jeg ser på scenen, som jeg kan identificere mig med, så synes jeg ikke, det er så interessant. Det er også derfor, jeg skriver så forholdsvis realistisk, som jeg gør. Jeg synes, det er vigtigt, at der er et overordnet tema for den historie, jeg er i gang med at skrive, men jeg har ingen politisk parole.'

Line: 'Det er nok svært i det hele taget at slippe udenom at udtrykke en eller anden holdning til tingene. Jeg har svært ved at forestille mig en tekst, som ikke rummer et slags budskab. Men det er meget forskelligt, hvor eksplicit vi går til det.'

Kasper: 'Man skal have et budskab, men det er jo ikke et

budskab, man har formuleret. Det er en idé om, at der er en sammenhængskraft i verden, som man kan udforske ved at skrive. Jeg tror nok, vi desværre må over i de patetiske forestillinger om, hvad det er at være kunstner. Det havde været rart, hvis vi kunne styre udenom. Jeg tror, vi må indrømme, at det hjælper med en følelse af ikke rigtig at passe ind. Eller en lyst til at sætte sig selv et sted, hvor man kan prøve at se verden fra en lidt anden vinkel. Så man er vel nødt til at have en lyst til at udfordre den gængse dagligdag og virkelighedsopfattelse for at have motivation til at skrive.'

Line: 'Det kan måske også være fordi, man er forvirret i forhold til, hvordan det hele i det hele taget hænger sammen. Så man prøver at finde ud af verden. Jeg synes ikke, jeg har et projekt med at forsøge at sætte mig et andet sted hen. Jeg har nok at gøre med at finde ud af, hvor jeg er.'

- *Mads, står du også et andet sted?*

Mads: 'Jeg tror altid, man prøver at retfærdiggøre noget ved at skrive. At det man laver, er en slags forsvarstale for retten til at eksistere. Det tror jeg er drivkraften. Men det har ikke nødvendigvis noget at gøre med det resultat, som så kan aflæses. Jeg tror, vi er nogen, som har det sådan, at vi kaster os over et eller andet, som vi føler

giver mening, som vi kan retfærdiggøre os selv med. Og det kan jo være hvad som helst. Men for mig er det så at skrive.'

Fremtiden

Det er højt spil at satse på et liv som dramatiker i Danmark. Teatret er presset af de nye medier, og indenfor teatret er den danske dramatik presset af udenlandske box-office-succeser og mastodontiske musical-produktioner. Så hvordan skal det gå dramatikerelverne, når de engang må forlade skolens trygge rammer.

Line (griner): 'Det er godt, at der er mangel på postbude.' Kasper (griner også): 'Det er da noget nyt. Da jeg søgte ind på dramatikeruddannelsen var det ikke til at få job som postbud.'

Lenemarie (genfinder alvoren): 'Nej. Det kan godt lade sig gøre. Men vi må nok have tålmodighed og ikke gå i panik lige med det samme.'

Martin (nu meget alvorlig): 'Hvor mange erhverv findes der i Danmark, hvor man ikke kan blive optaget i en A-kasse? Vores er et af dem!'

Kasper (smiler, men beholder alvoren): 'Vi er optimister!' Mads nikker. Så nikker de alle sammen.

*En særlig tak til
Wilhelm Hansen
Fonden*

Lysdesign: Peder Jacobsen
Lyddesign: Andreas A. Carlsen
Forestillingsleder: Bruno Nielsen-Boreas
Regissørassistent:..... Jacob Rosenberg
Suffli: Hanne Wolff Clausen / Susanne Schiller
Afvikling lys/lyd: Jeppe Larris / Lasse Jørgensen

Programredaktion: Jørgen Heiner,
..... Agnete Krogh
Foto fra afsluttende prøver: Jan Jul
Plakat & program lay-out: Pacesetters
Tryk: Børge Møllers Grafiske Hus

18

Vejledere på de seks stykker: Janicke Branth og Jesper Bergman, Erling Jepsen, Ulla Ryum,
Janek Szatkowski, Kim Fupz Aakeson

Tak til: Jes Jakobsen og Akademiet for utæmmet Kreativitet

Aarhus Teaters sponsorer:

MORGENAVISEN
Jyllands-Posten

Nykredit

Martin

Aarhus Teater

støttes af Århus Amt

Aarhus Teaters jubilæumssponsorer:

6 NYE **DRAMATIKERE**
6 ÉNAKTERE